

ВЫСОЧАЙШІЙ УВѢЗЪ

ОБЪ

УПРАЗДНЕНИИ ВОТЧИННЫХЪ ОТНОШЕНІЙ

ВЪ ГОРОДАХЪ

Царства Польскаго.

1 50
25
14 12

1-87

UKAZ NAJWYŻSZY

o

ZNIESIENIU STOSUNKÓW DOMINIALNYCH

w miastach

1-87 1/2
1 87 1/2
2 12 1/2

5-87 1/2

Królestwa Polskiego.

ANULOWANO
A 1757

421367 Z Spec

B

Божією Милостію

МЫ, АЛЕКСАНДРЪ II,

ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССИЙСКІЙ,
ЦАРЬ ПОЛЬСКІЙ, ВЕЛИКІЙ КНЯЗЬ ФИНЛЯНДСКІЙ,

и проч., и проч., и проч.

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ НАШИМЪ подданнымъ:

Принявъ во вниманіе, что во многихъ городахъ Царства Польскаго удержались доселѣ вотчинныя (доминіальныя) отношенія, возникшія въ прежніе вѣка и несоотвѣтствующія современнымъ понятіямъ и потребностямъ, и что жители сихъ городовъ обложены въ пользу владѣльцевъ оныхъ разнообразными платежами и повинностями, препятствующими развитію городской промышленности, МЫ усмотрѣли, что въ ряду преобразованій, предпринятыхъ НАМИ для блага НАШИХЪ подданныхъ въ Царствѣ, предстоитъ и освобожденіе тамошнихъ городскихъ жителей отъ вотчинной зависимости.

Повелѣніемъ НАШИМЪ 21 Марта 1857 г. МЫ поручили

Z BOŻEJ ŁASKI

MY, ALEXANDER II,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYI,
KRÓL POLSKI, WIELKI KSIĄŻE FINLANDZKI,

etc., etc., etc.

Objawiamy wszystkim NASZYM wiernym poddanym.

Zważywszy, że w wielu miastach Królestwa Polskiego zachowały się dotąd dziedziczne (dominialne) stosunki, powstałe w wiekach poprzednich i nieodpowiednie społecznym pojęciom i potrzebom, i że mieszkańcy tych miast obciążeni są na korzyść ich dziedziców różnorodnymi opłatami i powinnościami, stawiającymi przeszkodę rozwinięciu miejskiego przemysłu, Uznaliśmy, że do rzędu reform przez NAS przedsięwziętych dla dobra poddanych NASZYCH w Królestwie, należy i oswobodzenie tamecznych mieszkańców miast od zależności ich od dziedziców.

Rozkazem NASZYM z dnia 21 Marca 1857 roku, Poru-

Нѣмѣстнику въ Царствѣ войти въ ближайшее соображеніе нужныхъ по сему предмету мѣръ. За симъ, довершивъ Указами НАШИМИ ^{19 Февраля} _{2 Марта} 1864 г. устройство быта поселянъ Царства Польскаго и отмѣнивъ, Указомъ ^{7/19} Іюня 1866 г., стѣснительные для городского населенія Царства консумціонные сборы, МЫ признали необходимымъ обезпечить бытъ водворенныхъ въ городахъ мѣщанъ-хлѣбопашцевъ на тѣхъ же основаніяхъ, какія НАМИ установлены для поселянъ, а равно окончательно упразднить и въ отношеніи ко всѣмъ прочимъ городскимъ жителямъ Царства тяготѣвшія на нихъ доселѣ вотчинныя повинности, съ дарованіемъ владѣльцамъ городовъ справедливаго за сіе вознагражденія.

Находя составленныя, во исполненіе повелѣнія НАШЕГО, Учредительнымъ Комитетомъ, и въ Комитетѣ по дѣламъ Царства Польскаго разсмотрѣнныя предположенія по сему предмету соответствующими указанной НАМИ цѣли, МЫ признали за благо, въ сей радостный для сердца НАШЕГО день Бракосочетанія Любезнѣйшаго Сына НАШЕГО, Государя Наслѣдника Цесаревича АЛЕКСАНДРА АЛЕКСАНДРОВИЧА, положить прочное начало для улучшенія быта многочисленнаго въ Царствѣ городского населенія, надѣясь, что оно, подъ охраною новаго, къ современнымъ потребностямъ примѣннаго законодательства, достигнетъ, мирною дѣятельностію и трудолюбіемъ, той степени благосостоянія, на которое МЫ желаемъ возвести всѣ части обширной НАШЕЙ Имперіи.

Вслѣдствіе сего, МЫ постановили и постановляемъ:

czyliśmy Namiestnikowi w Królestwie wejść w bliźsę, rozważenie potrzebnych w tym przedmiocie środków. Następnie Ukazami NASZEMI z dnia ^{19 Lutego} _{2 Marca} 1864 roku ustaliwszy byt włościan Królestwa Polskiego, i zniósłszy Ukazem z dnia ^{7/19} Czerwca 1866 roku, uciążliwe dla ludności miejskiej Królestwa opłaty konsumcyjne, Osądziliśmy koniecznem zabezpieczyć również byt osiedlonych po miastach mieszczan-rolników na tych że zasadach, jakie przez NAS ustanowione zostały dla włościan, tudzież ostatecznie usunąć ciężące dotąd wszystkich innych mieszkańców miejskich Królestwa dziedziczne (dominialne) powinności, z udzieleniem dziedzicom miast słusznego za to wynagrodzenia.

Ułożone w wykonaniu rozkazu NASZEGO, przez Komitet Urządzący i w Komitecie do Spraw Królestwa Polskiego rozpoznane wnioski w tym przedmiocie, znalazłszy odpowiedniami wskazanemu przez NAS celowi, Uznaliśmy za dobre w radośny ten dla serca NASZEGO dzień zaślubin Najukochańszego Syna NASZEGO, Następcy Tronu CESARZEWICZA ALEXANDRA ALEXANDROWICZA, położyć trwałe zasady ulepszenia bytu licznej w Królestwie ludności miejskiej, spodziewając się, że ona pod osłoną nowego, do potrzeb społecznych zastosowanego prawodawstwa, osiągnie spokojną działalnością i zamiłowaniem w pracy, ten stopień pomysłowości, do której Pragniemy doprowadzić wszystkie części obszernego Państwa NASZEGO.

W skutek czego Postanowiliśmy i Stanowimy:

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

О вотчинныхъ въ городахъ отношеніяхъ, подлежащихъ упраздненію.

Статья 1.

Вотчинное (доминіальное) право казны, разныхъ учреждений (институтовъ) и частныхъ лицъ на принадлежащія имъ города въ Царствѣ отмѣняется на всегда, со всеми истекающими изъ него послѣдствіями. Дѣйствию сего правила подлежатъ какъ владѣльцы цѣлыхъ городовъ, такъ и владѣльцы участковыя, то есть такіе, коихъ вотчинныя права простираются лишь на нѣкоторыя части городовъ.

Статья 2.

На мѣщанъ-хлѣбопашцевъ (мѣщанъ-рольниковъ), занимающихъ земли въ чертѣ городовъ или въ предѣлахъ городскихъ земель, распространяются вполнѣ Указы НАШИ ^{19 Февраля} 1864 года объ устройствѣ крестьянъ. Равнымъ образомъ въ отношеніи къ нимъ примѣняются постановленія Учредительнаго Комитета, въ развитіе означенныхъ Указовъ состоявшіяся и впредь могущія состояться.

Примѣчаніе. Статья сія относится какъ къ тѣмъ мѣщанамъ-хлѣбопашцамъ, которые подходили подъ дѣйствіе Указа ^{26 Мая} _{7 Июня} 1846 г., такъ и къ тѣмъ изъ нихъ, которые подъ дѣйствіе того Указа не подходили.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O dziedzicznych (dominialnych) w miastach stosunkach podlegających zniesieniu.

Artykuł 1.

Dziedziczne (dominialne) prawa Skarbu, różnych Instytucji i osob prywatnych do należących do nich miast w Królestwie, znoszą się na zawsze, z wszystkimi wynikającymi z praw tych skutkami. Mocy tego przepisu podlegają tak właściciele całych miast, jakoteż właściciele części, to jest tacy, których prawa dziedziczne rozciągają się jedynie do niektórych części miast.

Artykuł 2.

Na mieszczan-rolników zajmujących grunta w obrębie miast, lub w granicach gruntów miejskich, rozciągają się w zupełności Ukazy NASZE z dnia ^{19 Lutego} _{2 Marca} 1864 roku o urządzeniu włościan. Również stosują się do nich postanowienia Urządzającego Komitetu, w rozwinięciu Ukazów tych zapadłe i w przyszłości zapaść mogące.

Uwaga. Artykuł niniejszy odnosi się tak do tych mieszczan-rolników, którzy podchodzili pod przepisy Ukazu z dnia ^{26 Maja} _{7 Czerwca} 1846 roku, jakoteż i do tych z nich, którzy pod przepisy Ukazu tego nie podchodzili.

Статья 3.

Въ городахъ упраздняются всѣ истекающія изъ вотчинныхъ отношеній монополіи и ограниченія, и сопряженные съ ними платежи въ пользу владѣльцевъ, какъ то монополіи и ограниченія, относящіяся къ возведенію строеній, къ праву молотбы хлѣба, привозу размольныхъ продуктовъ, устройству фабрикъ и выдѣлкѣ на нихъ фабричныхъ произведеній, торговлѣ разными предметами и т. п.

Статья 4.

Упраздняются взимаемые въ нѣкоторыхъ городахъ въ пользу ихъ владѣльцевъ сборы, извѣстные подъ названіями: торговаго, ярмарочнаго, мостильнаго, рогатковаго, копытковаго, каменнаго, дышловаго, въѣзнаго, полѣннаго и т. п., на какомъ бы основаніи и по какимъ бы тарифамъ сборы сіи ни производились.

Примѣчаніе. Означенные сборы, взимаемые въ пользу самихъ городовъ, сохраняются впредь до особаго о нихъ постановленія.

Статья 5.

Города и жители оныхъ на всегда освобождаются отъ всякихъ безъ исключенія вотчинныхъ повинностей, которыми они, въ видѣ денежныхъ платежей, (окупа, чинша, чинсика, плацоваго и т. п.) хлѣбныхъ сборовъ, издѣльныхъ повинностей, работъ и послугъ въ натурѣ, данинъ, даремщинъ, лаудеміи и т. п., были обложены въ пользу владѣльцевъ городовъ, по силѣ принадлежавшаго симъ владѣльцамъ вотчиннаго права.

Artykuł 3.

Znoszą się w miastach wszelkie wypływające ze stosunków ich z dziedzicami monopole i ścieśnienia, oraz połączone z niemi opłaty na rzecz tychże dziedziców, a mianowicie: monopole i ograniczenia odnoszące się do stawiania budowli, do prawa mielenia zboża, sprowadzania produktów mlewnych, zakładania fabryk i wyrabiania w nich fabrycznych przedmiotów, do handlu różnemi artykułami i t. p.

Artykuł 4.

Znoszą się również pobierane w niektórych miastach na rzecz ich dziedziców opłaty znane pod nazwami: targowego, jarmarcznego, brukowego, rogatkowego, kopytkowego, kamiennego, dyszłowego, wjazdowego, polankowego, i t. p., na jakiejby nie bądź zasadzie i według jakichkolwiek taryf były one wymagane.

Uwaga. Opłaty podobne pobierane na korzyść samych miast, utrzymują się jeszcze do czasu póki nie zostanie co do nich wydanem oddzielne postanowienie.

Artykuł 5.

Miasta i ich mieszkańcy uwalniają się na zawsze od wszelkich względem dziedziców swych powinności, któremi oni, na korzyść tychże tytułem opłat pieniężnych (okupu, czynszu, czynsiku, placowego itp.), osepów, powinności w wyrobach, robocizny i posług w naturze, danin, daremszczyzn, laudemiov i t. p. byli obciążeni, na mocy służącego rzeczonym dziedzicom prawa dziedzictwa.

Къ симъ упраздняемымъ вотчиннымъ повинностямъ принадлежатъ:

а) всѣ повинности, возникшія въ силу общихъ постановленій и актовъ объ учрежденіи и устройствѣ городовъ и въ силу привилегій и пожалованій;

б) всѣ повинности, опредѣленныя односторонними документами, какъ то: инвентарями, описями и престаціонными табелями, составленными какъ самими владѣльцами, такъ и отъ ихъ имени;

и в) всѣ повинности, установившіяся по преданію и обычаю (ст. 6 и 38).

Статья 6.

Вотчинными, подлежащими упраздненію по ст. 5, повинностями признаются и тѣ повинности, которыя установлены такими добровольными договорами и сдѣлками, а также такими судебными рѣшеніями и административными распоряженіями, которыми не создавались новыя отношенія, а только утверждались и приводились въ устройство, съ измѣненіями или безъ измѣненій, прежнія, возникшія изъ вотчиннаго права отношенія городовъ и жителей оныхъ къ владѣльцамъ.

Статья 7.

За упраздняемыя, на основаніи ст. 5, вотчинныя повинности, какъ частныя владѣльцы, такъ и общественныя учрежденія (институты) получаютъ вознагражденіе. Размѣръ, способъ исчисленія и видъ этого вознагражденія опредѣляются ниже сего въ статьяхъ 22—29 сего Указа.

Do znoszących się powinności tych względem dziedziców miast należą:

a) wszelkie powinności wypływające z mocy postanowień ogólnych i aktów erekcyi i organizacyi miast, oraz z mocy przywilejów i nadań;

b) wszelkie powinności ustanowione jednostronnemi dokumentami, jakoto: inwentarzami, opisami, i tabellami prestacyjnemi, bądź przez samych dziedziców, bądź też w ich imieniu ułożonemi; i

c) wszelkie powinności oparte na tradycyi i zwyczaju (Art. 6 i 38).

Artykuł 6.

Za dziedziczne (dominialne) powinności według Art. 5, podlegające zniesieniu uważają się i te, które ustanowione są przez takie dobrowolne umowy i układy, oraz takie wyroki sądowe i rozporządzenia administracyjne, któremi nie tworzyły się nowe stosunki, lecz tylko zatwierdzały się i przywodziły do prządku, ze zmianami lub bez zmian, poprzednie z prawa dziedzictwa wynikłe stosunki miast i ich mieszkańców z dziedzicami.

Artykuł 7.

Za znoszące się na zasadzie Art. 5 powinności względem dziedziców, tak prywatni dziedzice (dominia), jakoteż instytucye otrzymują wynagrodzenie. Wysokość, sposób obliczenia i rodzaj wynagrodzenia tego, wskazane są poniżej w Artykułach 22—29 niniejszego Ukazu.

Вотчинныя повинности, отбывавшіяся въ пользу казны Царства, какъ мѣстнаго владѣльца, отмѣняются безъ вознагражденія.

Статья 8.

Право пропинаціи, т. е. право выдѣлки и продажи питей, въ той мѣрѣ, въ какой оно на законномъ основаніи принадлежитъ владѣльцамъ городовъ, остается за ними временно, впредь до изданія о семъ предметѣ постановленія.

Никому изъ городскихъ жителей не возбраняется привозить для своихъ домашнихъ потребностей (но не для продажи) напитки, откуда пожелаетъ, съ тѣмъ, чтобы при этомъ были соблюдаемы постановленія, на сей предметъ Правительствомъ изданныя.

Статья 9.

Вмѣстѣ съ упраздненіемъ вотчинныхъ правъ владѣльцевъ городовъ, съ этихъ владѣльцевъ слагаются вотчинныя ихъ обязанности къ городамъ, каковы бы эти обязанности ни были.

Сей отмѣнѣ не подлежатъ тѣ обязательства владѣльцевъ относительно городовъ, которыя возникли не изъ вотчинныхъ отношеній, а изъ добровольныхъ договоровъ владѣльцевъ съ городами, и составляютъ условленное въ пользу городовъ вознагражденіе за уступку какого либо участка городской земли, какого либо предмета или права (ст. 11).

Статья 10.

Доколѣ владѣльцы городовъ сохранять будутъ, на основаніи ст. 8, право пропинаціи, они должны, въ мѣрѣ ле-

Повинности наследичныя отбываемыя на rzecz Skarbu Królestwa, jako miejscowego właściciela (dominium), znoszą się bez wynagrodzenia.

Artykuł 8.

Prawo propinacyi, to jest prawo wyrobu i sprzedaży trunków, w tym stosunku w jakim ono na podstawie prawnych tytułów służyło dotąd dziedzicom miast (dominiom) pozostaje przy nich i nadal, do czasu wydania w tym przedmiocie nowego postanowienia. Nikomu z mieszkańców miast nie wzbrania się sprowadzać z kądz zechce trunki na własne domowe potrzeby (byle nie na sprzedaż), pod warunkiem wszakże, aby zachowane były przy tem przepisy na ten przedmiot przez Rząd wydane.

Artykuł 9.

Jednocześnie ze zniesieniem dziedzicznych (dominialnych) praw właścicieli miast, właściciele ci zwalniają się od wszelkich jakieby nie były względem tychże miast obowiązków.

Zwolnieniu temu nie podlegają te obowiązki dziedziców względem miast, które wynikły nie ze stosunków dziedzicznych (dominialnych), lecz z dobrowolnych układów między dziedzicami i miastami, i stanowią umówione na rzecz miast wynagrodzenie za ustępstwo jakiejś części gruntu miejskiego, jakiegoś przedmiotu lub prawa (Art. 11).

Artykuł 10.

Dopóki właściciele miast, na zasadzie Artykułu 8, zachowują prawo propinacyi, obowiązani są w tym samym sto-

жавшей на нихъ до сихъ поръ обязанности, принимать участие въ издержкахъ по текущему содержанию городской администраціи, а также нести расходы по ремонту и содержанию въ порядкѣ общественныхъ городскихъ строений, мостовъ, мостовыхъ, колодцевъ, пожарныхъ инструментовъ и т. п.

Съ обнародованіемъ же сего Указа владѣльцы городовъ немедленно освобождаются отъ всякихъ расходовъ и поставокъ на новыя городскія постройки, на устройство вновь мостовыхъ, на заведеніе вновь пожарныхъ снарядовъ и на всякія вообще въ городахъ новыя устройства.

Статья 11.

За упраздненіемъ повинностей и ограниченій, возникшихъ изъ вотчинныхъ отношеній въ городахъ, остаются въ своей силѣ всѣ отношенія договорныя, а именно: тѣ чинши, поземельные каноны и другіе платежи и обязанности, которые по силѣ добровольно заключенныхъ двумя сторонами условій въ формѣ консенсовъ или контрактовъ, отбываются за пользованіе извѣстными пространствами земли въ городахъ.

Примѣчаніе. Правило, изложенное въ сей статьѣ, равно какъ и въ ст. 38, ни въ чемъ ни ограничиваетъ дѣйствія ст. 2 настоящаго Указа.

Статья 12.

Статья 530 Гражданскаго Уложенія, постановленіемъ $\frac{1}{15}$ Іюня 1825 года отмѣненная въ отношеніи къ вѣчнымъ аренда́мъ и чиншамъ, симъ возстановляется въ полной своей силѣ, и на этомъ основаніи владѣльцамъ городскихъ земель,

сунку какъ dotąd przykładać się do wydatków na bieżące utrzymanie administracyi miejskiej, oraz ponosić ciężar reparacyi i utrzymania w porządku gminnych budowli miejskich, mostów, bruków, studzień, narzędzi ogniowych (pożarnych) i t. p.

Od daty ogłoszenia niniejszego Ukazu, dziedzice miast niewłocznie uwolnieni być mają od wszelkich nakładów i dostaw na nowe budowle miejskie, na nowe bruki i mosty, na zaprowadzenie nowych narzędzi ogniowych i w ogólności na wszelkie w miastach nowe urządzenia.

Artykuł 11.

Po zniesieniu powinności i ściesznień, wynikłych ze stosunków miast z ich dziedzicami, pozostają w swej mocy wszelkie stosunki nastale z umowy, jakoto: czynsze, kanony gruntowe i inne opłaty i powinności, które skutkiem dobrowolnie zawartych między dwoma stronami umów w formie konsensów lub kontraktów, odbywane są za użytkowanie pewnej przestrzeni gruntu w miastach.

Uwaga. Przepis zawarty w tym Artykule oraz w Art. 38 w niczem nie ogranicza mocy Art. 2 niniejszego Ukazu.

Artykuł 12.

Artykuł 530 Kodexu Cywilnego, uchwałą z dnia $\frac{1}{15}$ Czerwca 1825 roku zniesiony co do dzierżaw i czynszów wieczystych, niniejszym przywraca się w całej swej mocy i na tej zasadzie właścicielom gruntów miejskich, którzy

на коихъ лежатъ вѣчночиншевые контракты, предоставляется право выкупать оныя, если они того пожелаютъ.

Статья 13.

Если при примѣненіи предъидущихъ статей возникнетъ сомнѣніе о томъ, принадлежатъ ли лежація на извѣстномъ поземельномъ участкѣ обязанности къ числу упраздняемыхъ вотчинныхъ, или къ числу остающихся въ своей силѣ договорныхъ, и если къ разрѣшенію этого сомнѣнія не будетъ въ виду положительныхъ данныхъ, то тѣ изъ сихъ обязанностей, которыя возникли до 1 (13) Января 1832 года, признаются вотчинными, и подлежатъ упраздненію.

Статья 14.

Съ упраздненіемъ на вышеизложенныхъ основаніяхъ вотчинныхъ повинностей, городскія земли, которыя были обложены этими повинностями, поступаютъ въ полную собственность городовъ или лицъ, тѣми землями владѣющихъ.

Статья 15.

Города и жители оныхъ, приобретающіе на основаніи сего указа право полной собственности на состояція въ ихъ владѣніи земли, сохраняютъ вмѣстѣ съ симъ право на лѣсные, пастбищные и другіе сервитуты, когда оно имъ принадлежитъ на основаніи гражданскихъ законовъ, актовъ объ учрежденіи и устройствѣ городовъ, привилегій, пожалованій, инвентарей, описей, престаціонныхъ табелей, составленныхъ

зwiązani są wieczysto czynszowemi kontraktami, zapewnia się prawo wykupu tych gruntów, jeśli oni tego zapragną.

Artykuł 13.

Jeśli przy stosowaniu Artykułów poprzedzających nastąpi wątpliwość: czyli obowiązki leżące na jakiej posiadłości miejskiej, należą do rodzaju znoszących się dziedzicznych (dominialnych), czyliż do rzędu umówionych, pozostających w swej mocy i jeśli do rozstrzygnięcia tej wątpliwości nie będzie pewnych danych, wtedy te z obowiązków tych, które powstały przed dniem 1 (13) Stycznia 1832 roku uważają się za dziedziczne (dominialne) i podlegają zniesieniu.

Artykuł 14.

Ze zniesieniem na powyższych zasadach powinności dziedzicznych (dominialnych), grunta miejskie które obciążone były temi powinnościami, przechodzą na zupełną własność miast lub osób grunta te w posiadaniu mających.

Artykuł 15.

Miasta i ich mieszkańcy nabywający na zasadzie niniejszego Ukazu, prawa zupełnej własności zostających w ich władaniu gruntów, zachowują zarazem prawo do leśnych, pastwiskowych i innych służebności, jeśli ono im służy na zasadzie prawa cywilnego, aktów erekcyjnych i urządzenia miast, przywilejów, nadań, inwentarzy, opisów, tabell prestacyjnych ułożonych tak przez samych dziedziców miast, jak i

какъ самими владѣльцами городовъ, такъ и отъ ихъ имени, а равно когда они, и при неимѣнннхъ документовъ, пользовались таковыми сервитутами постоянно, а не срочно.

Правило это не распространяется на такое пользованіе лѣсомъ, ломкою камня, добываніемъ извести, песку, глины и т. п., которое составляетъ обыкновенную, хотя бы и періодическую, куплю-продажу.

Примѣчаніе 1. Если города или городскіе жители до изданія настоящаго Указа уже лишены были принадлежавшихъ имъ сервитутовъ, то сервитуты сіи не восстанавливаются въ натурѣ, но въ пользу городовъ и городскихъ жителей должно быть опредѣлено, на основаніи особыхъ правилъ и при томъ въ возможно скорѣйшее время, вознагражденіе во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда они лишены были пользованія сервитутами не на законномъ основаніи.

Примѣчаніе 2. Само собою разумѣется, что вышеизложенныя правила не относятся до мѣщанъ-хлѣбопашцевъ (рольниковъ), къ коимъ, на основаніи ст. 2, примѣняются, и въ отношеніи сервитутовъ, правила Указа ^{19 Февраля} _{2 Марта} 1864 года объ устройствѣ крестьянъ и постановленія Учредительнаго Комитета по сему предмету.

Статья 16.

Вмѣстѣ съ землями, приобрѣтаемыми на основаніи сего Указа городскими жителями, имъ оставляются въ полную собственность тѣ изъ находящихся на таковыхъ земляхъ дворскихъ строеній, которыя состояли въ ихъ исключительномъ пользованіи.

въ ихъ именіи, а nawet bez takichъ dowodów, jeśli oni z pomienionychъ służebności korzystali stale a nie czasowo.

Przepis ten nie rozciąga się do takiego korzystania z lasu, z wyłamywania kamieni, z wydobywania wapna, piasku, gliny i t. p. jakie miało miejsce w drodze zwyczajnego chociażby i perjodycznego kupna i sprzedaży.

Uwaga 1. Jesliby miasta lub ich mieszkańcy, przed nastaniem jeszcze niniejszego Ukazu, pozbawieni byli używanychъ służebności, wtedy służebności te nie przywracają się w naturze, lecz na korzyść miast i ich mieszkańców ma być ustanowione na podstawie oddzielnychъ przepisów i to w jak najkrótszymъ czasie, wynagrodzenie, w tychъ wszystkichъ przypadkach, gdy nieprawnie pozbawieni oni zostali korzystania z tychъ służebności.

Uwaga 2. Samo przez się rozumie się, że wyżej przytoczone przepisy nie stosują się do mieszczan-rolników, do których na zasadzie Artykułu 2, odnoszą się i co do służebności przepisy Ukazu z dnia ^{19 Lutego} _{2 Marca} 1864 roku o urządzeniu włościan i postanowienia Urządającego Komitetu w tymъ przedmiocie.

Artykuł 16.

Jednocześnie z gruntami przechodzącymi na zasadzie Ukazu niniejszego na własność mieszkańców miast, pozostawiają się imъ też na zupełną własność te z istniejącychъ na gruntachъ tychъ budowli dworskich, które były w ichъ użytkowaniu wyłącznemъ.

Статья 17.

Строения и всякаго рода земли, предоставленныя городамъ въ общественное пользованіе не на опредѣленный срокъ, хотя бы строения сии до нынѣ почитались дворскою собственностію и были ремонтируемы на дворскій счетъ, поступаютъ въ общественную собственность городовъ.

Статья 18.

Въ общественную собственность городовъ поступаютъ все нынѣ существующіе въ чертѣ городовъ и городскихъ земель и содержашіеся на счетъ владѣльцевъ городовъ (въ томъ числѣ и казны), мосты (хотя бы они подлежали тарифу), гребли и плотины для проѣзда, паромы, лодки и снасти для переправъ и перевозовъ, а также домики, будки и шлагбаумы, устроенныя для взиманія сборовъ на мостахъ, плотинахъ и перевозахъ и для помѣщенія состоящей при нихъ прислуги. Въстѣ съ тѣмъ къ городскимъ обществамъ переходить и право на сборы, производящіеся на мостахъ, плотинахъ и перевозахъ.

Примѣчаніе. Учредительному Комитету предоставляется указать порядокъ примѣненія сихъ правилъ къ такимъ мостамъ, которые, на основаніи ст. 19 постановленія Намѣстника 24 Іюля (5 Августа) 1817 года, имѣютъ особо утвержденныя и не подходящія подъ ст. 7 того же постановленія тарифы, и опредѣлить тѣ случаи, когда за передачу сихъ мостовъ въ собственность городскихъ обществъ окажется нужнымъ вознаграждать бывшихъ владѣльцевъ оныхъ.

Артикулъ 17.

Budowle i wszelkiego rodzaju grunta, oddane na użytek ogółu miasta, bez ograniczenia czasu, chociażby uważane były dotąd za własność dworską, i przez dwór (dominium) były reparowane i w porządku utrzymywane, stają się własnością gminy miejskiej.

Артикулъ 18.

Przechodzą też na własność gmin miejskich wszystkie istniejące obecnie w obrebie miast i gruntów miejskich i kosztem dziedziców miast (w tej liczbie i Skarbu) utrzymywane mosty, (chociażby one miały taryfę), groble przejazdowe naturalne i sztuczne, promy, łódki i wszelkie przyrządy do przepraw i przewozów, a także domki, budki i szlabany urządzone dla poboru opłat na tychże mostach, groblach i przewozach i dla pomieszczenia będącej przy nich posługi. Łącznie z tem przechodzi na gminy miejskie i prawo poboru opłat uskutecznianych na mostach, groblach i przewozach.

Uwaga. Komitetowi Urządzącemu porucza się wskazać porządek zastosowania tych przepisów do takich mostów, które na zasadzie artykułu 19 postanowienia Namiestnika z dnia 24 Lipca (5 Sierpnia) 1817 roku, mają oddzielnie zatwierdzone i nie podchodzące pod art. 7 tegoż postanowienia taryfy, i oznaczyć te przypadki w których, za oddanie mostów tych na własność gmin miejskich, okaże się potrzeba wynagrodzenia byłych ich właścicieli.

9/24

Статья 19.

Съ упраздненіемъ вотчинныхъ отношеній городскія общества приобрѣтаютъ право охоты на городскихъ земляхъ и право на находящіяся въ чертѣ сихъ земель воды и на рыбную въ оныхъ ловлю, хотя бы даже они этими правами до нынѣ не пользовались.

Рыбныя ловли въ искусственныхъ прудахъ и звѣринцы, устроенныя въ чертѣ частнаго владѣнія, остаются въ исключительномъ пользованіи владѣльцевъ.

Статья 20.

Городскія общества и жители городовъ, приобрѣтающіе въ силу настоящаго указа въ полную собственность состоящія въ ихъ пользованіи земли, получаютъ исключительное право не только на поверхность сихъ земель, но и на недра оныхъ, на точномъ основаніи ст. 552 гражд. улож.

На семъ основаніи всѣ ограниченія горнаго производства, существовавшія въ городахъ въ силу отмѣненныхъ нынѣ вотчинныхъ отношеній, упраздняются, и каждому городу на его общественныхъ земляхъ, а частнымъ городскимъ владѣльцамъ на принадлежащихъ имъ земляхъ предоставляется добывать въ свою исключительную пользу металлы и всякаго рода ископаемыя, съ соблюденіемъ общихъ полицейскихъ и горнозаводскихъ правилъ.

Статья 21.

Разработки рудъ на городскихъ земляхъ, предпріятыя самими владѣльцами городовъ или кому либо ими передан-

Артикулъ 19.

Ze zniesieniem stosunków dziedzicznych (dominialnych), gminy miejskie nabywają prawa polowania na gruntach miejskich i prawa do znajdujących się w obrębie tych gruntów wód i do rybołówstwa w nich, chociażby nawet one dotąd z praw tych nie korzystały.

Rybołówstwo w stawach sztucznych i zwierzyńce urządzone w obrębie posiadłości prywatnej, pozostają w wyłącznem użytkowaniu właścicieli.

Артикулъ 20.

Gminy miejskie i mieszkańcy miast, otrzymujący na zasadzie Ukazu niniejszego na zupełną własność zostające w ich używalności grunta, nabywają wyłączne prawo nie tylko do powierzchni tych gruntów, lecz i do ich wnętrza, w znaczeniu określonym art. 552 Kodeksu Cywilnego.

Na tej zasadzie wszelkie ścieśnienia jakie istniały po miastach w górniczych przedsięwzięciach, z mocy zniesionych obecnie stosunków dziedzicznych (dominialnych), uchylają się i każdemu miastu na jego gruntach gminnych, a szczegółowym właścicielom miejskim na gruntach własnych, dozwala się wydobywać na wyłączną korzyść swoją kruszce i wszelkiego rodzaju ciała kopalne, przy zachowaniu ogólnych policyjnych i górniczych przepisów.

Артикулъ 21.

Roboty kopalniane na gruntach miejskich, przedsięwzięte przez samych dziedziców miast, lub też кому przez nich od-

ныя, если онѣ не подверглись перерыву въ теченіи трехъ или болѣе лѣтъ, могутъ быть ими продолжаемы въ качествѣ горнозаводскаго промысла впредь до исчерпанія рудника, но съ обязанностию вознаградить владѣльцевъ земли по справедливой оцѣнкѣ ихъ убытковъ.

ГЛАВА ВТОРАЯ.

О вознагражденіи владѣльцевъ за упраздненныя вотчинныя повинности.

Статья 22.

За вотчинныя (доминіальныя) повинности, статьею 5 настоящаго Указа отмѣненныя, какъ владѣльцы цѣлыхъ городовъ, такъ и владѣльцы участковые получаютъ отъ правительства вознагражденіе выдачею имъ ликвидаціоннаго капитала, исчисленнаго по оцѣнкѣ лежавшихъ на городахъ и жителяхъ оныхъ вотчинныхъ повинностей, на основаніи ст. 25 и 26 сего Указа.

Статья 23.

Въ оцѣнку не полагаются нижеслѣдующія, отмѣняемыя въ силу ст. 3 и 4 безъ особаго денежнаго вознагражденія за то владѣльцевъ вотчинныя повинности:

а) мелкія данины каплунами, курами, гусями, яйцами, грибами, холстомъ и т. п.;

б) всякаго рода даремщины и принудительные наймы хотя бы основанныя на контрактахъ, заключенныхъ до

стапione, jeśli nie podległy trzyletniej lub dłuższej przerwie, mogą być przez nich i dalej prowadzone tytułem górniczo-fabrycznego przemysłu, aż do wyczerpania kopalni, lecz z obowiązkiem wynagrodzenia właścicieli gruntów, według słusznego ocenienia ich utraconych korzyści.

ROZDZIAŁ DRUGI.

O wynagrodzeniu dziedziców za zniesione powinności dziedziczne.

Artykuł 22.

Za powinności dziedziczne (dominialne) Artykułem 5 niniejszego Ukazu zniesione, dziedzice całych miast, jakoteż dziedzice cząstkowi w miastach, otrzymają od Rządu wynagrodzenie, przez wydanie im kapitału likwidacyjnego, według oszacowania powinności dziedzicznych, jakie leżały na miastach i ich mieszkańcach, obliczonego na zasadzie Art. 25 i 26 niniejszego Ukazu.

Artykuł 23.

Nie podlegają oszacowaniu, znoszące się na mocy Art. 3 i 4 bez oddzielnego za to dziedziców wynagrodzenia pieniężnego, następujące powinności dziedziczne:

a) drobne daniny w kapłonach, kurach, gęsiach, jajach, grzybach, płótnie i t. p.;

b) wszelkiego rodzaju daremszczyzny i najmy przymusowe, chociażby nawet oparte na kontraktach zawartych

обнародованія Указа 26 Мая (7 Юня) 1846 года о крестьянахъ, и хотя бы срокъ симъ контрактамъ еще не истекъ;

в) пошлыны, извѣстныя подъ названіемъ «лаудеміи», взимаемыя въ пользу общихъ или участковыхъ владѣльцевъ городовъ, при переходѣ городскихъ владѣній отъ одного лица къ другому;

г) платежи, извѣстные подъ названіемъ «господской копѣйки» или «лаудеміи», взимаемыя въ пользу владѣльцевъ городовъ одновременно, въ опредѣленные сроки;

д) вообще всѣ платежи и повинности, лежащія не на земляхъ, но коими обложены: торговля, промыслы, различныя предпріятія, цехи и т. п. корпораціи, или сами городскіе жители;

е) всякія монополіи и ограниченія, отмѣняемыя статьями 3, 4, 19 и 20 сего Указа.

Статья 24.

Равнымъ образомъ владѣльцы городовъ (за исключеніемъ случаевъ, указанныхъ въ примѣч. къ ст. 18) не получаютъ особаго денежнаго вознагражденія за поступающія въ собственность городовъ и городскихъ жителей строенія, а также мосты, переправы и другія средства сообщенія, о которыхъ упомянуто въ ст. 16, 17 и 18 сего Указа.

Статья 25.

Въ оцѣнку полагаются нижеслѣдующія вотчинныя повинности:

1. Производящіяся съ городскихъ мѣстъ, земель и вся-

передъ оглошеніемъ Указа з дня 26 Мая (7 Червца) 1846 року о влошчанахъ, и chociaзбы termin tych kontraktów jeszcze nie upłynął;

c) Оплаты знане под назwą «laudemiów», pobierane na korzyść dziedziców całych miast, lub dziedziców cząstkowych w miastach, przy przejściu miejskich posesyi nieruchomych z rąk jednych do drugich;

d) Оплаты знане под назwą «Bożego grosza», lub «laudemii», ściągane dla dziedziców miejskich jednorazowo, w pewnych oznaczonych terminach;

e) W ogóle wszelkie opłaty i powinności, nie do gruntów przywiązane, lecz które ciążą na handlu, przemyśle, na różnych procederach, cechach rzemieślniczych i t. p. korporacyach, lub na samych mieszkańcach miast;

f) Wszelkie monopole i ścieśnienia znoszące się Artykułami 3, 4, 19 i 20 niniejszego Uказу.

Artykuł 24.

Dziedzice miejscy (z wyjątkiem przypadków, wskazanych w uwadze do Art. 18) również nie otrzymują oddzielnego wynagrodzenia pieniężnego, za przechodzące na własność miast i ich mieszkańców budowle, oraz mосты, przeprawy i inne środki komunikacyi, o których mowa w Art. 16, 17 i 18 niniejszego Uказу.

Artykuł 25.

Podlegają oszacowaniu, następujące повинności dziedziczne:

1. Uiszczane z placów miejskich, gruntów i wszelkich w

кихъ вообще пространствъ, состоящихъ въ чертѣ городовъ и въ предѣлахъ городскихъ земель:

- а) денежные платежи, подъ названіемъ чинша, чинсика, плацоваго и т. п.;
- б) сборы зерномъ;
- в) недѣльная или иная барщина, опредѣленная либо числомъ дней, либо уроками;
- г) денежный окупъ за хлѣбный оброкъ и издѣльную повинность, установленный по добровольному соглашенію или по приведенному въ исполненіе судебному рѣшенію, или же на основаніи Указа отъ 4 (16) Мая 1861 года объ обязательномъ окупѣ.

2. Денежные платежи, сборы зерномъ и издѣльныя повинности, постоянно отбывавшіяся за тѣ лѣсные и пастбищныя сервитуты, право на которые жители городовъ сохраняютъ по ст. 15 настоящаго Указа.

Статья 26.

Для опредѣленія вознагражденія, слѣдующаго городскому владѣльцу за упраздненныя вотчинныя повинности, поименованныя въ предыдущей статьѣ, исчисляется годовая цѣнность этихъ повинностей, при чемъ денежные платежи, хлѣбный оброкъ и издѣльная повинность оцѣниваются по правиламъ, указаннымъ для оцѣнки сего рода повинностей въ указѣ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной Коммисіи.

Изъ выведенной на основаніи сей статьи оцѣнки годовыхъ повинностей скидывается одна пятая часть. Остальныя четыре пятыхъ, помноженныя на 16²/₃, составляютъ

огólności przestrzeni istniejących w obrębie miast i w granicach gruntów miejskich:

- a) Opłaty pieniężne, pod nazwą czynszu, czynsiku, placowego, i t. p.;
- b) Osepy;
- c) Pańszczyzna tygodniowa, lub inna udeterminowana albo ilością dni, albo wymiarem roboty;
- d) Okup w gotowiznie za osepy i robocizny bądź w drodze dobrowolnej umowy, bądź w skutek wyroku sądowego, lub na zasadzie Ukazu z dnia 4 (16) Maja 1861 roku o okupie prawnem ustanowiony.

2) Opłaty pieniężne, osepy i robocizny uiszczane stale za te służebności leśne i pastwiskowe przy których mieszkańcy miast zostają i nadal utrzymani na mocy Art. 15 niniejszego Ukazu.

Artykuł 26.

Dla ustanowienia wynagrodzenia przypadającego dziedzicowi miejskiemu, za zniesione powinności dziedziczne, w Artykule poprzedzającym wyszczególnione, oblicza się wartość roczna tychъ повинności, przy czymъ opłaty pieniężne, osepy i robocizny w naturze, szacują się według zasad dla oszacowania tego rodzaju powinności Ukazem z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o Kommissyi Likwidacyjnej wskazanych.

Z udeterminowanego na zasadzie tego Artykułu szacunku powinności rocznych, strąca się jedna piąta część. Pozostałe cztery piąte pomnożone przez 16²/₃ przedstawiają summe li-

сумму ликвидационнаго капитала, причитающагося владѣльцу за упраздненныя вотчинныя повинности.

Статья 27.

Ликвидационное вознагражденіе выдается владѣльцамъ на тѣхъ же основаніяхъ, какія изложены въ указѣ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной Коммисіи и въ дополнительныхъ по сему предмету постановленіяхъ.

Ликвидационныя листы на сей предметъ выпускаемые, не составляютъ особой серіи или разряда.

Погашеніе сихъ листовъ производится изъ указанныхъ въ ст. 10, 11 и 12 Указа о Ликвидационной Коммисіи источниковъ, съ усиленіемъ на сей предметъ, по мѣрѣ надобности, продажи казенныхъ имуществъ.

Статья 28.

Причитающійся общимъ и участковымъ владѣльцамъ городовъ за упраздненныя вотчинныя (доминіальныя) повинности ликвидационный капиталъ, выдается съ процентами, рассчитанными съ 3 (15) Апрѣля 1864 года. Выдача сего капитала производится порядкомъ, установленнымъ въ указѣ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной Коммисіи.

Статья 29.

Для исчисленія количества вознагражденія, причитающагося въ пользу владѣльцевъ городовъ за упраздненныя

ликвидационнаго капитала, надлежащаго наследнику за знесенныя повинности наследственныя.

Артикулъ 27.

Wylikwidowane wynagrodzenie, ma być uiszczone dzieciom według tychże zasad jakie w Ukazie z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o Kommissyi Likwidacyjnej i w dodatkowych w tym przedmiocie postanowieniach wyłączone zostały.

Listy likwidacyjne na ten cel wypuszczone, nie będą stanowić oddzielnej seryi lub okresu.

Umorzenie listów tych nastąpi ze źródeł wskazanych w Art. 10, 11 i 12 Ukazu o Kommissyi Likwidacyjnej, zasilonych powiększeniem w miarę potrzeby sprzedaży w tym celu dóbr Rządowych.

Артикулъ 28.

Kapitał likwidacyjny przypadający dzieciom całych miast i dzieciom cząstkowym w miastach, za zнесенныя повинности наследственныя (dominialne) uiszczony być ma z procentem od dnia $\frac{5}{15}$ Kwietnia 1864 roku zaliczonym. Wypłata kapitału tego uskutecznią być winna porządkiem ustanowionym w Ukazie z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku o Kommissyi Likwidacyjnej.

Артикулъ 29.

Dla obliczenia wysokości przypadającego dzieciom miast wynagrodzenia, za zнесенныя повинности наследственныя i

вотчинныя повинности и для точнаго опредѣленія усадебъ и земель, освобождаемыхъ на основаніи сего Указа отъ вотчинныхъ ограниченій, составляются ликвидационныя таблицы, форма коихъ примѣняется къ формѣ, установленной для сельскихъ имѣній.

Статья 30.

Учредительный Комитетъ публикаціями въ Варшавскомъ Дневнигѣ и въ губернскихъ вѣдомостяхъ пригласитъ владѣльцевъ городовъ изготовить ликвидационные проекты и представить ихъ въ годовой, со дня первой о томъ публикаціи, срокъ. Въ этихъ публикаціяхъ должно быть объявлено, что владѣльцы, которые въ назначенный годовой срокъ не представятъ ликвидационныхъ проектовъ, составленныхъ по установленной формѣ, потеряютъ право на получение процентовъ съ причитающагося имъ ликвидационнаго капитала, за время съ 3-го (15) Апрѣля 1864 г. по первый платежный по купонамъ срокъ, который наступитъ послѣ подачи проекта.

Статья 31.

Владѣльцы цѣлыхъ городовъ, а также владѣльцы участковые составляютъ особо, каждый по принадлежащему ему на вотчинномъ правѣ владѣнію, проекты ликвидационныхъ таблицей.

Статья 32.

Такъ какъ по владѣнію нѣкоторыми городскими участками, окажутся отношенія сложныя, происшедшія отъ того,

для докладнаго wskazania osad i gruntów z mocy niniejszego Ukazu uwalniających się od zależności dziedzicznej (dominialnej), sporządzone być mają tabelle likwidacyjne, których forma winna być zastosowaną do formy ustanowionej dla dóbr ziemskich.

Artykuł 30.

Komitet Urządzący przez ogłoszenia w Dzienniku Warszawskim i w Dziennikach Urzędowych Gubernialnych, wezwie dziedziców miejskich o przygotowanie projektów tabell likwidacyjnych i przedstawienie takowych w ciągu roku, licząc od dnia pierwszego w tym względzie ogłoszenia. W ogłoszeniach tych ma być objawionem, że dziedzice, którzy w zakreślonym terminie rocznym nie przedstawią projektów likwidacyjnych sporządzonych według ustanowionej formy, utracą prawo do procentów od przypadającego im kapitału likwidacyjnego, za czas od dnia $\frac{3}{15}$ Kwietnia 1864 roku do pierwszego terminu wypłaty kuponów, jaki po złożeniu projektu następować będzie.

Artykuł 31.

Dziedzice całych miast jak również dziedzice cząstkowi, każdy z nich oddzielnie, ułożą projekta tabell likwidacyjnych ze swych posiadłości, prawem dziedzictwa do nich należących.

Artykuł 32.

Gdy z władania niektórymi cząstkowymi posiadłościami miejskimi, wynikną stosunki złożone, powstałe ztąd, że

что городское общество, институтъ или частное лицо приобрѣли отъ главнаго владѣльца города, на правахъ безсрочной аренды или по вотчиннымъ отношеніямъ, извѣстное пространство земли, уже отданное, въ цѣломъ составѣ или по частямъ, въ безсрочное пользованіе третьимъ лицамъ, то въ сихъ случаяхъ вознагражденіе исчисляется по размѣру повинностей, лежавшихъ на непосредственныхъ владѣльцахъ земель. За тѣмъ распределеніе вознагражденія между подлежащими лицами будетъ производимо на основаніи особыхъ, установленныхъ Учредительнымъ Комитетомъ, правилъ.

Статья 33.

Когда нѣкоторыя изъ упраздняемыхъ симъ Указомъ вотчинныхъ повинностей городовъ и жителей оныхъ отбывались не въ пользу мѣстныхъ городскихъ владѣльцевъ, а были предоставлены постороннимъ лицамъ, не считавшимся собственно владѣльцами городовъ, то ликвидационные проекты подаются лицами, которымъ тѣ повинности были предоставлены.

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

О порядкѣ приведенія въ дѣйствіе настоящаго Указа.

Статья 34.

Приведеніе въ дѣйствіе настоящихъ правилъ и разборъ, на основаніи оныхъ, вопросовъ и споровъ относительно примѣненія сихъ правилъ въ частныхъ случаяхъ, возлагается

gmina miejska, instytut lub osoba prywatna, nabytą od głównego dziedzica miasta prawem wieczystej dzierżawy lub przez stosunki dziedziczne, pewną przestrzeń gruntu, przestrzeń tę całkowicie lub częściami ustąpiły w wieczystą używalność osobom trzecim, w takich razach wynagrodzenie ustanawia się odpowiednio do powinności ciężących bezpośrednich posiadaczy gruntów. Następnie rozdział wynagrodzenia między właściwe osoby, ma być dopełniony na zasadzie oddzielnych przez Komitet Urządzący wydanych przepisów.

Artykuł 33.

Jeśli niektóre ze znoszących się Ukazem niniejszym dziedzicznych powinności miast i ich mieszkańców, odbywały się nie na rzecz miejscowych dziedziców miejskich, lecz na rzecz osób obcych, nieuważanych za istotnych właścicieli tychże miast, wtedy projekta likwidacyjne podawane być mają przez osoby, na których korzyść powinności takowe były wykonywane.

ROZDZIAŁ TRZECI.

O sposobie wprowadzenia w wykonanie Ukazu niniejszego.

Artykuł 34.

Wprowadzenie w wykonanie przepisów niniejszych i rozstrzyganie na ich podstawie kwestyi i sporów pod względem zastosowania przepisów tych do szczegółowych przypadków,

на Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ. Коммисіями этими разрѣшаются и всѣ могущія представиться недоразумѣнія о томъ, какіе изъ городскихъ жителей принадлежатъ къ числу мѣщанъ-рольниковъ, подходящихъ подъ дѣйствіе Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года объ устройствѣ крестьянъ, и какіе изъ нихъ подчиняются правиламъ настоящаго Указа, а равно о томъ, какіе городскіе жители и имущества состоятъ въ вотчинныхъ (доминіальныхъ) отношеніяхъ къ владѣльцамъ, и какіе въ отношеніяхъ договорныхъ. Въ сихъ случаяхъ Коммисіи дѣйствуютъ порядкомъ, какой для нихъ нынѣ опредѣленъ, съ тѣми лишь измѣненіями, которыя Учредительный Комитетъ признаетъ необходимымъ допустить по примѣненію къ особенностямъ настоящаго дѣла.

Примѣчаніе. Споры о поземельныхъ и другихъ правахъ, истекающихъ не изъ вотчинныхъ отношеній, а также споры межевые разбираются судебнымъ или судебно-административнымъ порядкомъ, на основаніи дѣйствующихъ въ Царствѣ законовъ.

Статья 35.

Иски о недоимкахъ по упраздненнымъ вотчиннымъ повинностямъ прекращаются и не могутъ быть впредь вчиняемы.

Статья 36.

Прошенія и жалобы, подаваемыя частными лицами, и вообще все дѣлопроизводство по приведенію настоящаго Указа въ дѣйствіе освобождаются отъ гербоваго сбора.

porucza się Kommissyom spraw włościańskich. Kommissye te rozstrzygać też mają wszelkie zajść mogące nieporozumienia co do tego, którzy z mieszkańców miejskich należą do liczby mieszczan-rolników, podchodzących pod przepisy Ukazów z dnia $\frac{19 \text{ Lutego}}{2 \text{ Marca}}$ 1864 roku o urządzeniu włościan, a którzy z nich podlegają przepisom Ukazu niniejszego; również i co do tego, którzy mieszkańcy miejscy i jakie posiadłości zostają w stosunkach dziedzicznych (dominialnych) z dziedzicami, a którzy w stosunkach umówionych. W tych przypadkach Kommissye postępować winny porządkiem dotąd dla nich przepisany, z temi jedynie zmianami, jakie Komitet Urządzający ze względu na wyłączność obecnego przedmiotu wprowadzić uzna za konieczne.

Uwaga. Spory o prawa gruntowe i inne wynikające nie ze stosunków dziedzicznych, tudzież spory graniczne, rozpoznawane być mają na drodze sądowej lub sądowo-administracyjnej, według obowiązujących w Królestwie przepisów.

Artykuł 35.

Dochodzenie zaległości w zniesionych obecnie powinnościach dziedzicznych, wstrzymuje się i nie może być na przyszłość wszczynane.

Artykuł 36.

Prośby i skargi zanoszone przez osoby prywatne, i w ogólności cała czynność dotycząca wprowadzenia w wykonanie Ukazu niniejszego zwalnia się od opłat stepowych.

Статья 37.

Въ силу правъ, въ семь Указъ изображенныхъ, городскія земли тѣхъ городовъ и частей городовъ, которые входили въ общій составъ имѣній, исключаются изъ ипотечныхъ книгъ сихъ имѣній, какъ земли, поступающія въ отдѣльную собственность. вмѣстѣ съ тѣмъ исключаются изъ ипотечныхъ указателей всякія отмѣтки относительно упраздняемыхъ нынѣ вотчинныхъ повинностей и ограниченій, и остаются записанными лишь права городовъ на принадлежащія имъ угодья (сервитуты).

Въ силу сего же Указа подлежатъ исключенію изъ ипотечныхъ указателей отдѣльныхъ въ городахъ владѣній всякія записи и ограниченія, относящіяся къ упраздняемымъ нынѣ вотчиннымъ отношеніямъ.

Учредительному Комитету вмѣняется въ обязанность особыми правилами опредѣлить: по чьимъ требованіямъ и какимъ порядкомъ имѣютъ быть произведены въ ипотечныхъ указателяхъ упомянутыя исправленія.

Дополнительныя правила.

Статья 38.

Правила, въ семь Указъ изображенныя, относятся вообще къ отношеніямъ вотчиннымъ, неограниченнымъ въ своемъ существованіи какимъ либо срокомъ, т. е. имѣвшимъ продолжаться безсрочно. Но правила сіи не касаются тѣхъ срочныхъ отношеній, которыя, возникнувъ вслѣдствіе временнаго найма имущества, а также лицъ въ услуженіе, и временной, хотя бы на долготнній срокъ аренды, состав-

Artykuł 37.

Z mocy przepisów w Ukazie niniejszym wyłączone, grunta miejskie w tych miastach i częściach miast, które wchodziły w ogólny skład dóbr, wykreślają się z ksiąg hipotecznych tychże dóbr, jako przechodzące w obcą własność. Jednocześnie wykreślone być winny z wykazów hipotecznych wszelkie ostrzeżenia dotyczące zniesionych obecnie powinności dziedzicznych i ścieśnień, a pozostać mają zapisanymi, jedynie prawa miast do należnych im służebności.

Z mocy tegoż Ukazu podlegają wykreśleniu z wykazów hipotecznych oddzielnych w miastach posiadłości, wszelkie wpisy i ostrzeżenia odnoszące się do zniesionych obecnie stosunków dziedzicznych.

Na Komitet Urządzący wkłada się obowiązek wydania osobnych przepisów, na czyje żądanie i jakim porządkiem mają być dokonane w wykazach hipotecznych powyższe zmiany.

Przepisy dodatkowe.

Artykuł 38.

Przepisy w Ukazie niniejszym wyłączone, odnoszą się w ogólności do stosunków dziedzicznych nieograniczonych w swem istnieniu pewnym przeciągiem czasu, to jest wieczystych. Lecz nie dotyczą wcale takich stosunków terminowych, jakie wypływają z czasowego najmu, ze służby osobistej, i czasowej chociażby długoletniej dzierżawy, stanowią z natury swej stosunki oparte na dobrowolnie zawar-

ляютъ по самому существу своему, отношенія, основанныя на добровольно заключенныхъ двумя сторонами условіяхъ, хотя бы не письменныхъ, а только словесныхъ.

Статья 39.

Дѣйствіе настоящаго Указа распространяется на подлежащія вотчинному праву владѣнія городскихъ жителей, за исключеніемъ мѣщанъ-рольниковъ (ст. 2), находящіяся на всемъ пространствѣ земель, составляющихъ территорію городовъ. Но само собою разумѣется, что крестьянскія усадьбы, расположенныя внѣ города, хотя бы и на городской землѣ, остаются подъ дѣйствіемъ Высочайшихъ Указовъ 19-го Февраля (2-го Марта) 1864 г. Учредительному Комитету предоставляется, если окажется надобность, постановить особыя правила для тѣхъ усадебъ сего рода, которыя оказались бы обложенными городскими податями.

Статья 40.

Съ упраздненіемъ, въ силу настоящаго Указа, вотчинныхъ въ городахъ отношеній, бывшіе владѣльцы городовъ становятся, по принадлежащимъ имъ въ чертѣ городовъ и городскихъ земель недвижимымъ имуществамъ, членами городскихъ обществъ (гминъ), и пользуясь одинаковыми съ прочими городскими жителями правами, несутъ соотвѣтственно сему общественныя повинности.

Статья 41.

Прежніе дарованные городамъ привилегіи и акты пожалованія теряютъ обязательную силу во всемъ томъ, въ чемъ они не согласны съ настоящимъ Указомъ.

тыхъ между двумя сторонами умовъ, хотябы не письменныхъ а только устныхъ.

Артыкулъ 39.

Указъ нинѣшній розciąга się на podległe prawu dziedzicznemu posiadłości mieszkańców miast, z wyłączeniem mieszczan-rolników (Art. 2), położone na całej przestrzeni gruntów stanowiących terytoria miejskie. Samo przez się rozumie się, że osady włościańskie położone za miastem, chociażby na gruntach miejskich, pozostają i nadal pod skutkami Ukazów Najwyższych z dnia 19 Lutego (2 Marca) 1864 roku. Komitetowi Urządzącemu porucza się wydać, jeśli okaże się potrzeba, osobne przepisy dla takich osad tego rodzaju któreby się okazały obłożone podatkami miejskimi.

Артыкулъ 40.

Ze zniesieniem na mocy Ukazu niniejszego stosunków dziedzicznych po miastach, byli dziedzice miast z tytułu posiadania nieruchomości w obrębie tychże miast i gruntów miejskich, stają się członkami gmin miejskich i korzystając na równi z innymi mieszkańcami miejskimi z praw im służących, ponosić mają odpowiednio temu powinności gminne.

Артыкулъ 41.

Wszystkie dawne przywileje nadane miastom i akta darowizny, tracą moc obowiązującą w tém wszystkim, w czem są przeciwne Ukazowi niniejszemu.

Статья 42.

Прежнія постановленія, во всемъ томъ, въ чемъ они не согласны съ настоящимъ Указомъ, отмѣняются.

Статья 43.

Развитіе настоящаго Указа и изданіе соотвѣтственныхъ инструкцій возлагается на Учредительный въ Царствѣ Комитетъ.

Статья 44.

Исполненіе сего Указа, который долженъ быть внесенъ въ Дневникъ Законовъ, поручается Намѣстнику въ Царствѣ, Учредительному Комитету и всѣмъ вѣдомствамъ по принадлежности.

Данъ въ С.-Петербургѣ $\frac{\text{Октября 28}}{\text{Ноября 9}}$ дня 1866 года.

На подлинномъ Собственною Его Императорскаго Величества рукою подписано:

«АЛЕКСАНДРЪ.»

Контрасигнировалъ: Главный Начальникъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи по дѣламъ Царства Польскаго, Статсъ-Секретарь *Н. Милютинъ*.

Artykuł 42.

Poprzednie postanowienia, w tem wszystkim w czem są przeciwne Ukazowi niniejszemu, znoszą się.

Artykuł 43.

Rozwinięcie niniejszego Ukazu i wydanie odpowiednich instrukcyi wkłada się na Komitet Urządzący w Królestwie.

Artykuł 44.

Wykonanie Ukazu niniejszego, który w Dzienniku Praw ma być zamieszczony, Namiestnikowi w Królestwie, Urządzącemu Komitetowi i wszystkim władzom, w czem do której należy, Polecamy.

Dan w Petersburgu dnia $\frac{28 \text{ Października}}{9 \text{ Listopada}}$ 1866 roku.

Artykuł 12.

Poprzez to postanowienie, w tem wszystkim, w czem
przeciwnie Ukazowi niniejszemu, znoszą się...

Artykuł 13.

Konwincjom niniejszym, Ukaz i wydział odpowiednich
instytucyj wkłada się na Komitet Główny w Kielcach...

Artykuł 14.

Wykonanie Ukazu niniejszego, który w Dzienniku Praw
ten jest zamieszczony, Komisarzom w Królestwie, Przas-
naceni Komitetowi i wszystkim władzom, w czem do której
należy, polecamy.

Dan w Petersburgu dnia 23 października 1866 roku.

